

ekolisty

informačný spravodaj Priateľov Zeme - SPZ

**Priatelia
Zeme
SPZ**

2 / 2011

Druhý ročník súťaže obcí „3Z“ má svojich víťazov!

Téma: 5 minút úžitku, 1000 rokov odpadu

Téma: Neskládkuj a nespaluj, separuj a recykluj!

Novinka: Aktivity Priateľov Zeme - SPZ v skratke

Ekoporadňa: Minimalizujme v lete

Obsah čísla 2 / 2011

- 03 . ZAPOJTE SA
- 04 . TÉMA: Druhý ročník súťaže obcí „3Z“ má svojich víťazov!
- 05 . TÉMA: 5 minút úžitku, 1000 rokov odpadu - smutná realita plastových tašiek
- 06 . TÉMA: Neskládkuj a nespauj, separuj a recykluj!
- 08 . AKTIVITY PRIATEĽOV ZEME - SPZ
- 10 . AKTIVITY PRIATEĽOV ZEME - SPZ V SKRATKE
- 11 . EKOPORADŇA: Minimalizujeme v lete
- 12 . VY SA PÝTATE, MY ODPOVEDÁME

Informačný spravodaj Ekolisty

Vydáva:
Priatel'ia Zeme - SPZ, Košice

Adresa:
P.O.BOX H-39, 040 01 Košice
kancelária: Alžbetina 53
tel./fax: 055 / 677 1 677
mob.: 0903 77 23 23
e-mail: spz@priateliazeme.sk
http://www.priateliazeme.sk/spz

Redakčná rada:
Martin Valentovič
Branislav Moňok
Mgr. Lenka Beznáková
Ing. Jozef Gaál
grafická úprava:
Mgr. art. René Říha

Dátum vydania:
júl 2011

Foto na titulnej strane:
autor: Priatel'ia Zeme - SPZ
Ostatné fotografie, ak nie je uvedené inak, archív Priatel'ov Zeme - SPZ.

ISSN 1335-437X

 Vytlačené na recyklovanom papieri

Spoločnosť priatel'ov Zeme od februára 2005 zmenila svoj názov na Priatel'ia Zeme - SPZ. Spolu s názvom došlo aj k zmene loga - z pôvodného srdca s planétou na kruhový symbol - logo medzinárodnej federácie Priatel'ia Zeme (Friends of the Earth International - FoEI).

Milí priatel'ia,

u nás v organizácii sme sa ani nena- zdali a je tu opäť letný čas a teda aj čas prípravy nášho Ekotábora, tento krát jubilejného 15-teho ročníka. Tento rok sme sa tiež po piatich rokoch rozlúčili s bylinkovou farmou Odorica a rozhodli sme sa presťahovať bližšie k stredu Slo- venska – na ekofarmu Na Háji medzi Le- vicami a Banskou Štiavnicou. Chystáme aj vynovený program, zameraný na hľa- danie spôsobov ako aktívne meniť svoje okolie. Veríme, že sa pridete presvedčiť na vlastné oči a uši a necháte sa trochu inšpirovať.

Aj v týchto Ekolistoch sa už tradične dozviete viac o našej práci. V posled- ných mesiacoch sme uskutočnili viacero významných prezentácií organizácie pre laickú aj odbornejšiu verejnosť. Na dvoch prezentačných konferenciách sme sa pochválili výsledkami našej práce v rokoch 2009 a 2010, usporiadali sme aj konferenciu pre samosprávy na tému znižovania nákladov na odpadové hospo- dárstvo. Aj tento rok sme zorganizovali poradenské centrum na výstave PRO- EKO v Banskej Bystrici. Odprednášali sme aj desiatky hodín na tému odpady na školách na západe Slovenska. Na- pokon sme sa zapojili aj do výrubového konania vyše 160 stromov v Mestskom parku v Košiciach.

Pokračujeme v postupnom vylepšovaní našej webovej stránky. V priebehu leta prejde titulná stránka premenou, ktorá by mala sprehľadniť orientáciu v naj- novšom obsahu na stránke a zatraktívniť ju tak pre užívateľov. Na stránke už pri- budli nové časti – napríklad krátke ak- tuálne správy z našej práce, ktoré majú za úlohu priblížiť našu prácu čo najšir- šiemu publiku.

Nad'alej sa snažíme do nového zákona o odpadoch presadiť progresívne prvky, tak aby nový zákon naozaj pomáhal Slo- vensku dostať sa v odpadovom hospo- dárstve na úroveň vyspelých európskych krajín. Táto spolupráca s ministerstvom nie je ideálna, takže sa pomaly chystáme na jesenný tvrdý boj s rôznymi lobistickými skupinami.

Milí priatel'ia, dúfam že sa s vami stret- neme na našom Ekotábore a budeme sa môcť porozprávať o našich plánoch a spôsoboch ako sa vy môžete zapojiť. Ak náhodou nebudete môcť prísť, tak vám želim príjemnú letnú pohodu, nech na- čerpáte veľa síl. Teším sa na spoluprácu na jeseň.

Martin Valentovič

Minimalizácia o bezobalovej distribúcii výrobkov, potravín
vzrieku odpadov a znečistenie humorne
www.priateliazeme.sk/spz, 055 / 677 1 677

Priatel'ia Zeme SPZ

15. Letný ekotábor pre mládež a dospelých
Priatelia Zeme
KEDY: od 23.7. do 31.7.2011
KDE: biofarma Na háji, Devičany, neďaleko Banskej Štiavnice

POSLEDNÁ ŠANCA prihlásiť sa na letný Ekotábor! Prežite netradičnú dovolenku...

Tradičné a netradičné remeslá

nás naučia popoludní remeselníci a lektori. Vyrobit si sviečku zo včelieho vosku aj so svietnikom, drevenú lyžičku, slamené ozdoby, vyskúšame si prácu s hlinou, naučíme sa dobre kosiť ručnou kosou, plstiť z vlny, tetra-art, pliesť košíky zo starého papiera a používať rôzne umelecké techniky.

Zaujímavé prednášky a diskusie

nám spríjemnia večery. Pozvané sú najmä osobnosti ekologického života, ktoré nám porozprávajú o tom, ako zmeniť škodlivé zámery vo svojom okolí, o ochrane stromov, ako si postaviť dom zo slamy, o ekopoľnohospodárstve, o korupcii a zneužívaní moci, o konzume a odpadoch.

Praktická pomoc

miestnej komunite a krajine nás zamestná predpoludním. Pohrabeme seno, zrekonštruujeme studničku, postavíme domček zo slamy, spravíme osvetu v obci o domácom kompostovaní, postavíme kompostoviská, zasadíme živý plot zo stromov.

Cena

Celý ekotábor: 65 €

Celý ekotábor pre členov Priateľov Zeme: 55 €

Menej dní: 9 € / deň

Menej dní pre členov Priateľov Zeme: 8 € / deň

Deti do 5 rokov zdarma, deti do 10 rokov majú 50 % zľavu a deti od 10 do 15 rokov platia ako členovia.

Zaplatiť je možné na č. účtu: 4350054701 / 3100, variabilný symbol: 0710.

Cena zahŕňa celodennú vegetariánsku stravu čiastočne v bio kvalite, časť organizačných a materiálových nákladov. Ubytovanie bude vo vlastných stanoch alebo v drevenej stodole.

Prihlásiť sa

môžete na telefónnych číslach 0903 77 23 23, 055 / 677 1 677, e-mailom na gaal@priateliazeme.sk alebo cez webový formulár na www.priateliazeme.sk/spz/ekotabor

Záujemcovia mladší ako 15 rokov sa môžu tábora zúčastniť len v sprievode rodičov alebo osoby nad 18 rokov.

Oddych a pohodu

nám naplní zaujímavý výlet, lukostreľba, rôzne eko, enviro, sebapoznávacie a športové hry, akrobacia.

Nezabudnite si priniesť

spacák, karimatku, misku na jedenie, príbor, pohár, ostrý nôž, vhodnú obuv, pršiplášť, hudobné nástroje, kto chce stan, vítané sú aj domáce zavaraniny do kuchyne.

Saňte sa MISS KOMPOST

Súťaž MISS KOMPOST sa snaží podchytiť tvorivý potenciál jednotlivcov súvisiaci s využívaním biologických odpadov formou kompostovania. Hlavným cieľom je neformálna výmena informácií o kompostovaní a podpora myšlienky, že kompostovanie je súčasťou moderného životného štýlu.

Pravidlá súťaže

Prihlásiť sa môže každý, kto kompostuje pre svoju vlastnú potrebu, bez ohľadu na druh kompostovania.

Aké sú podmienky na prihlásenie?

- pošlite nám min. 3 fotografie Vášho kompostu so stručným opisom spôsobu kompostovania (kvalita fotografií min. 1024 x 768 pixelov)
- uveďte jeho miery (výšku, šírku, dĺžku)

- popíšte jeho jedálny lístok (čo a v akom množstve do kompostu dávate)
- môžete pripojiť popis zaujímavej alebo humornej udalosti, ktorá sa Vám pri kompostovaní prihodila, vymyslite o kompostovaní rozprávku alebo báseň... (fantázií sa medze nekladú)
- pre prípad postupu do finále súťaže si odložte cca 3 kg Vášho kompostu (neposielajte ho, prineste ho až na finále)
- nezabudnite uviesť Vašu adresu, e-mail a telefónne číslo

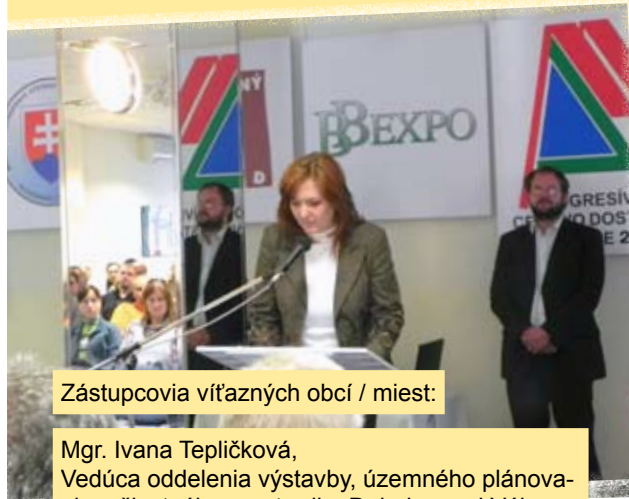
Prihlásiť sa môžete:

- do 31. augusta 2011
- písomne na adresu: Priatelia Zeme – SPZ, P. O. BOX H-39, 040 01 Košice
- alebo elektronicky na adresu: miss.kompost@priateliazeme.sk

Priebeh súťaže

Prihlásené príspevky vyhodnotí odborná porota. Tá vyberie 5 najlepších príspevkov, ktoré postúpia do finále. Na verejnej akcii sa následne bude posudzovať odbornou a laickou verejnosťou kvalita kompostov, ktoré vyrobili finalistami. Všetci finalistami získajú zaujímavé ceny.

Súťaž organizujú Priatelia Zeme - SPZ v spolupráci s organizáciou Centrum environmentálnych aktivít. Slovenská MISS KOMPOST je organizovaná so súhlasom autora súťaže OZ Ekodomov (www.ekodomov.cz), ktorá ju úspešne realizuje v Českej republike už šiesty rok.

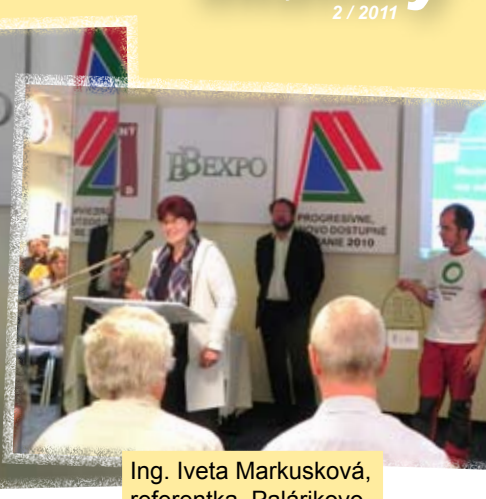

Zástupcovia víťazných obcí / miest:

Mgr. Ivana Teplíčková,
Vedúca oddelenia výstavby, územného plánova-
nie a životného prostredia, Dubnica nad Váhom

Ing. Marián Medera,
zástupca primátora,
Nová Dubnica

Ing. Iveta Markusková,
referentka, Palárikovo

Druhý ročník súťaže obcí „3Z“ má svojich víťazov!

Druhý ročník súťaže o najväčší pokrok v odpadovom hospodárstve s názvom „3Z“ (Znižuj, Znovupoužívaj, Zrecykluj) má svojich víťazov z radov samospráv. Ceny si úspešní súťažiaci prevzali 5. mája na konferencii „Možnosti ako znížiť náklady na odpadové hospodárstvo v obci“ v Banskej Bystrici. Hlavným cieľom súťaže bolo vyzdvihnúť a zviditeľniť pracovných výsledkov ľudí, ktorým záleží na odpado-

vom hospodárstve a chcú ho neustále zlepšovať. Priatelia Zeme - SPZ chceli aj takouto formou poukázať, že problémy s odpadmi sa dajú aj na Slovensku riešiť pozitívnou cestou.

Druhý ročník mal oproti prvému jednu zmenu. Do súťaže sa mohli zapojiť už len obce, a nie aj školy ako to bolo v prvom ročníku. Je to preto, že by sa do prvého ročníka nehlásilo dost' škôl s kvalitným systémom nakladania s odpadmi a osvetu. Práve naopak, v tejto kategórii bol veľmi tvrdý súboj medzi školami. Avšak odborná porota mala problém pri hodnotení efektivity separovaného zberu. Úlohou škôl je totižto o environmentálnych otázkach hlavne vzdelávať, a nie súťažiť o vytriedené kilogramy. Pre školy tak prichystáme iné zaujímavé možnosti zviditeľnenia.

Odborná porota aj v tomto ročníku u prihlásených obcí hodnotila aktivity na predchádzanie vzniku odpadu, pokrok v množstvách vyseparovaných odpadov, vytvorený komfort pre pôvodcov odpadu, úroveň informovanosti verejnosti, komplexnosť celého systému odpadového hospodárstva, ale aj niektoré ďalšie ukazovatele. V druhom ročníku súťaže sa sledovalo, aký pokrok nastal od roku 2007 do roku 2009.

V prvom ročníku sa na prvom mieste umiestnila obec Košeca, za ňou obec Imeľ, a na treťom mieste mesto Stará Turá. Bola udelená aj Mimoriadna cena za kvalitnú dlhoročnú prácu a mimoriadne výsledky dosiahnuté v odpadovom hospodárstve a získalo ju mesto Piešťany. V druhom ročníku nikto neobhájil svoje umiestnenie, o popredné priečky zabojovali nové kvalitné systémy, ktoré sa neprihlásili do prvého ročníka.

V druhom ročníku súťaže „3Z“ sa na 1. mieste umiestnilo mesto Dubnica nad Váhom. V sledovanom období dokázalo výrazne zvýšiť množstvá vyseparovaných odpadov pri týchto zložkách – kovy o 139%, viacvrstvové kombinované materiály o 42 %, textil o 52 %, pneumatiky o 157 %, elektroodpad o 93 %, drobný stavebný odpad o 41 % atď. Ich systém nakladania s odpadmi je veľmi komfortný pre obyvateľov, nie len čo sa týka dobrej

dostupnosti a vybavenosti, ale aj druhov zbieraných komunálnych odpadov. Pekným príkladom pre ostatné obce môže byť aj to, že časť objemného odpadu dokáže mesto namiesto uloženia na skládku vytriediť a odovzdať na recykláciu a časť na energetické zhodnocovanie ako alternatívne palivo.

Na 2. mieste sa umiestnilo mesto Nová Dubnica. Medzi najvýraznejší pokrok určite patrí zvýšenie množstva vyzbieraného biologicky rozložiteľného odpadu zo zelene v sledovanom období o takmer 90 %. Výrazne narástlo aj množstvo vyseparovaných kovov, viacvrstvových kombinovaných obalov a papiera. Zaujímavé je aj to, že na dotriedňovanie vyseparovaných zložiek odpadu zriadilo mesto chránenú dielňu, kde zamestnáva znevýhodnené skupiny obyvateľov. Avšak najdôležitejší výsledok mesta je, že znížilo množstvo zmesového komunálneho odpadu idúceho na skládky o viac ako 15 %.

Na 3. mieste sa umiestnila obec Palárikovo. V tomto prípade nebol v sledovanom období zaznamenaný výrazný pokrok v hodnotených oblastiach, no i napriek tomu dosahuje Palárikovo nevídané výsledky v množstvách vyseparovaných odpadov na jedného obyvateľa pri viacerých zložkách, napr. papier, kov, elektroodpad, viacvrstvové kombinované materiály... Účinnosť separovaného zberu v obci dosahuje aj na európske pomery výnimočnú úroveň 65,5 %.

Porota sa rozhodla aj v tomto ročníku udeliť Mimoriadnu cenu za kvalitnú dlhoročnú prácu a mimoriadne výsledky dosiahnuté v odpadovom hospodárstve. Ocenenie získala obec Palárikovo. Zavedeným systémom, ktorý je maximálne komfortný pre pôvodcov odpadov, a príkladnými informačnými aktivitami dosiahla, že sa do separovaného zberu pravidelne zapája až 98 % obyvateľov. To viedlo k tomu, že už od roku 2004 viac komunálneho odpadu odovzdáva na recykláciu ako na zneškodňovanie skládkovaním.

Víťazné obce získali od Priateľov Zeme – SPZ bezplatné poradenstvo v odpadovom hospodárstve, informačné materiály pre verejnosť ale aj ručne vyrobený umelecký predmet od slovenských remeselníkov. Najvýznamnejšia časť ocenenia je však získaná prestíž a publicita, vďaka ktorým sa o úspechoch obcí môže dozvedieť celé Slovensko. Priatelia Zeme - SPZ taktiež tieto úspešné systémy odpadového hospodárstva popísali v novej publikácii, ktorá by mala inšpirovať a možno aj poskytnúť návod ako na to pre ďalšie obce. Publikácia má názov „Separovaný zber v mestách a obciach - príklady z praxe“ a záujemcovia si ju môžu bezplatne stiahnuť z našej webovej stránky.

5 minút úžitku, 1000 rokov odpadu - smutná realita plastových tašiek

Sú všade okolo nás. V obchodoch. Na ulici. V záhrade na stromoch. Na skládkach odpadov. V jazerách, aj oceánoch. Áno, reč je o jednorazových plastových taškách, ktoré znečisťujú naše životné prostredie.

Novodobá plastová taška, ako ju poznáme dnes, pochádza zo Švédska, kde ju vyvinuli začiatkom 60tych rokov. Pôvodný zámer švédskeho inžiniera Stena Gustafa Thulina bolo vyvinutie jednoduchej silnej tašky s veľkou nosnosťou.¹ Plastová taška sa však na nakupovanie začala používať až od roku 1982, kedy dve najväčšie americké potravinové spoločnosti začali nahrádzať papierové tašky plastovými.² Koncom 90tych rokov sa plastové tašky používali vo väčšine obchodov. V súčasnosti sú plastové tašky obmedzené alebo úplne zakázané vo viac ako 25 % sveta.

V Európe prišiel ako prvý so zákazom distribúcie plastových tašiek francúzsky ostrov Korzika. Zákony, ktoré používanie „igelitiek“ nezakazujú, ale zdaňujú, schválilo Dánsko, Írsko, Island, Juhoafrická republika a Taiwan. V roku 2008 Čína zakázala ponúkať plastové tašky k nákupu zadarmo. Plastové tašky sú zakázané napríklad v niektorých krajinách východnej Afriky, ktoré patri medzi krajiny s obrovskými problémami so spracovaním odpadu.³ Od začiatku tohto roka platí aj v Taliansku úplný zákaz plastových tašiek. Taliansko bolo pritom ich najväčším spotrebiteľom v Európe, ročne ich spotrebovalo vyše 20 miliárd kusov.⁴ Podľa agentúry pre ochranu životného prostredia Spojených štátov (EPA) sa vo svete každý rok spotrebuje 500 až 1000 miliárd plastových nákupných tašiek.⁵ Priemerný Európan použije počas roka 400 až 500 jednorazových tašiek a napr. v roku 2008 bolo len v Európe vyrobených 3,4 milióna ton plastových tašiek.⁶ Jeden z najväčších obchodných reťazcov na Slovensku priznáva, že ich predajne týždenne navštívi 1,7 milióna nakupujúcich. Ak si každý zoberie priemerne dve plastové tašky, za rok spotrebujú 177 miliónov tašiek⁷ – čo je 5 841 000 kilogramov odpadu. Ako uvádza Petr Ledvína z Ekologického inštitútu Veronika, jedna plastová taška váži 15 g - 60 g, záleží podľa veľkosti a hrúbky. Ak si zoberieme napr. hodnotu 33 gramov, tak dostaneme spotrebu 66 gramov ropy na jej výrobu a pri horení sa uvoľní cca 200 gramov CO₂. Spálenie 5 plastových tašiek znamená produkciu jedného kilogramu CO₂.⁸

Plastové tašky tvoria výrazný podiel z voľne pohodeného odpadu v prostredí. Navyše tým že sú ľahké, vietor ich rozfúkava po širokom okolí a často sa zachytávajú aj na plotoch, stromoch a kríkoch. Tým sa stávajú ešte viditeľnejším problémom. Väčšina plastových tašiek sa vyrába z polyetylénu – ich výroba je nebezpečná a ich rozklad sa odhaduje až na 1000 rokov.⁹ Počas veľmi pomalého rozkladu sa plastové tašky rozpadnú na drobné časti a uvoľňujú toxické látky do pôdy, jazier, riek a oceánov. Čo je však horšie, plastové tašky môžu upchať odpadové kanály a spôsobiť tak záplavy, ako sa vyskytli v Bangladéši v rokoch 1988 a 1998.⁹ Len malá časť plastových tašiek, približne 7 %, sa recykluje.¹⁰ Pri takejto nízkej miere triedenia a recyklácie surovín to znamená, že väčšina plastových tašiek končí na skládkach odpadov, v lesoch, riekach, kde sa budú rozkladať ďalšie stovky rokov. Nielen v oceánoch, kde korytnačky a delfíny hynú v dôsledku konzumácie plastového odpadu, ale aj na Slovensku ohrozujú plastové tašky zvieratá a vtáctvo.

Vtáky používajú plastové tašky ako stavebný materiál na hniezda a mláďatá sa do nich často zamotajú a umierajú. Aj niektoré obchodné reťazce na Slovensku si uvedomujú problémy jednorazových plastových tašiek a začali odmeňovať zákazníkov, ktorí si donesú vlastnú tašku alebo ponúkajú aj alternatívne trvácne tašky.

Takzvané plastové rozložiteľné tašky sa údajne vo voľnej prírode rozložia v priebehu deviatich až dvanástich mesiacov.¹¹ Do prírody však žiadny odpad nepatrí. Takéto tašky väčšinou končia na skládkach odpadov alebo v spaľovniach. Na skládkach sa však nerozkladajú ľahko kvôli nedostatku kyslíka a vody. Navyše pri rozklade biologicky rozložiteľných materiálov vzniká okrem iného aj metán. Ten je odborníkmi považovaný za jednu z príčin zvyšovania globálneho otepľovania.

Jednorazové plastové tašky nám vydržia veľmi krátko a rýchlo sa z nich stáva odpad. Zbytočný odpad, ktorý by vôbec nemusel vzniknúť. Základnou surovinou pre ich výrobu je ropa - neobnoviteľný zdroj, ktorého zásoby sú obmedzené. V dôsledku toho, výroba plastových tašiek prispieva k znižujúcej sa dostupnosti našich prírodných zdrojov a poškodzovaniu životného prostredia pri ťažbe ropy. **Nahradenie papierom tiež nie je riešením.** Znamenalo by to opäť len plytvanie, ale inou surovinou. Najlepšou alternatívou namiesto jednorazovej plastovej tašky je trvácna plátenná taška.

Čo môžeme urobiť?

- Už dnes úplne prestaňte používať plastové tašky.
- Použijte trvácnu tašku alebo batoh. Na trhu je mnoho trvácných tašiek vyrobených z prírodných vlákien napr. z juty, ľanu, konope, tkanej bavlny alebo plátna.
- Vypestujte si pevnú vôľu. Odmietajte prijať plastové tašky od predavačiek, ktoré nám do nich automaticky balia nákup. Usmievajte sa popri tom a povedzme: „Prepáčte, ale nechcem použiť plastovú tašku – je to zbytočný odpad a znečisťuje životné prostredie.“

Jozef Gaál

1 <http://www.europeanplasticsnews.com/subscriber/newscat2.html?cat=&channel=500&id=1222446525>

2 <http://www.nrdc.org/onearth/03sum/bag.asp>

3 <http://www.aktuality.sk/clanok/179571/igelitkam-v-taliansku-odzvonilo/>

4 <http://ekonomika.sme.sk/c/5703485/taliansko-sa-rozluclilo-s-igelitkami-ponuku-papierove-tasky.html>

5 http://news.nationalgeographic.com/news/2003/09/0902_030902_plasticbags.html

6 <http://www.aktuality.sk/clanok/187343/europska-komisia-chce-poznat-vase-nazory-na-znizenie-pouzivania-plastovych-tasiek/>

7 <http://www.sme.sk/c/3759654/igelitove-tasky-stat-netrapia.html>

8 <http://www.veronika.cz/?id=12&i=361>

9 http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/1974750.stm

10 http://en.wikipedia.org/wiki/Plastic_shopping_bag

11 <http://www.priateliazeme.sk/spz/aktivity/media/tlacove-spravy/nove-rozlozitelne-tesco-tasky-neriesia-problem-odpadov>

Neskládkuj a nespáľuj, separuj a recykluj!

Mnoho ľudí si neuvedomuje, aký je rozdiel medzi separovaním odpadu a recyklovaním odpadu, teda že sú to dve rozdielne veci. Trochu jasnejšie sa rozdiel ukáže, keď si preložíme tieto cudzie slová. „Separácia“ vlastne znamená „triedenie“ a teda „separovaný zber“ je „triedený zber“. Ide teda o aktivitu, kedy triedime jednotlivé zložky odpadu, či už do zvláštnych nádob alebo vriec, a teda časovo tento proces predchádza samotnej recyklácii. Pojem „recyklácia“ sa ťažko prekladá jedným slovom, pretože tento pojem popisuje výrobu vecí okolo nás z vyhodnených nepotrebných materiálov. Nie vždy ide o rovnocenné výrobky – napríklad zo starého papiera sa môže vyrobiť recyklovaný kancelársky papier, ale aj recyklovaný toaletný papier na jedno použitie. V tomto článku sa pokúsime vysvetliť, prečo sú separácia a recyklácia dôležité, a ako sa do nich môže každý zapojiť.

Separácia

Najprv krátko o tom, ako je to so separáciou na Slovensku. Každá obec na Slovensku je v zmysle zákona o odpadoch povinná mať zavedený separovaný zber pre minimálne štyri zložky odpadu – plasty, papier, sklo a kovy. Okrem toho je povinná minimálne dvakrát ročne zabezpečiť zber a prepravu objemných odpadov (napr. nábytok), oddelene vyseparovaných odpadov z domácnosti s obsahom škodlivín (napr. batérie, zvyšky chemikálií, elektronika) a drobných stavebných odpadov (do 1 m³ drobného stavebného odpadu na obyvateľa a rok). V praxi tento zdanlivo jednoduchý systém trpí zo strany obcí problémami:

1. veľká časť slovenských obcí tieto zákonom dané povinnosti nedodržiava
2. zákon nedefinuje tzv. štandard separovaného zberu, teda napríklad ak je v strede obce jeden kontajner na PET fľaše, obec má v zmysle zákona zavedený separovaný zber, aj keď v skutočnosti je prakticky nefunkčný
3. obce nezberajú všetky recyklovateľné odpady, ale zjednodušujú si život, takže napríklad z plastov zbierajú len PET fľaše

Tieto problémy sú riešiteľné a Priatelia Zeme – SPZ aktívne presadzujú ich riešenie, napríklad zapojením sa do tvorby nového zákona o odpadoch. Pritom na Slovensku existujú obce, ktoré sú v tejto

oblasti pozitívnymi príkladmi. Najlepšia obec je Palárikovo, ktorá dokáže od skládkovania odkloniť okolo 70 % vznikajúceho odpadu.

Nech je ale v obci systém viac alebo menej kvalitný, ľudia majú často pocit, že nemá význam sa do separácie zapájať, lebo aj tak nezáleží na tom, či sa odpad separuje alebo nie. Pri takýchto pochybnostiach je dôležité upozorniť, že len kvalitná separácia odpadu umožňuje následne odpad recyklovať, a preto je separácia z environmentálneho hľadiska veľmi dôležitá (podrobne o prínosoch recyklácie budem písať trochu neskôr). Ak neseparujete, ale miešate všetok odpad dokopy, tak dodatočne vytriediť z neho užitočné suroviny je nielen nehygienické, ale aj veľmi nákladné a často sa takto znečistená surovina ani nedá spracovať. Dobrým príkladom je papier – ak vyhodíte do zmesového odpadu noviny, zvlhnú tam a môžu sa znečistiť od masnoty. Takto znečistený papier sa v papierňach už nedá využiť na recykláciu. Preto je naozaj dôležité, aby sme čo najviac a najlepšie separovali odpad – každý vyseparovaný a zrecyklovaný kilogram znamená úsporu množstva energie a surovín pri výrobe. Kým sa pustíte naplno do separácie, ponúkame vám pár tipov, ako separovať čo najlepšie:

1. Systémy separácie, ako aj zbierané suroviny, sa v jednotlivých obciach a mestách líšia, niekde sa napríklad používa červený kontajner na kovy, niekde na bioodpad a niekde sa netriedia kovy ani biologický odpad. Preto ak chceme začať triediť odpad v našej obci / meste a nevieme ako, je najlepšie obrátiť sa na obecný / mestský úrad. Podrobnosti o tom, ako sa triedi odpad, by mali byť aj súčasťou Všeobecne záväzného nariadenia obce / mesta o komunálnych odpadoch a drobných stavebných odpadoch (VZN o odpadoch).
2. Zväčša býva v obciach / meste zavedený separovaný zber odpadov do farebne rozlíšených zberných nádob alebo vriec. Do nádob alebo vriec vkladajme len také odpady, na ktoré boli učené, inak predražujeme nakladanie s odpadmi, keďže sa musí platiť viac za dotriedňovanie surovín.
3. Na odovzdanie vyseparovaných druhov odpadu môžeme využiť aj Zberný dvor, ak ho máme v obci / meste zriadený. Opäť sa líšia zberné dvory v obciach / mestách v tom, aké druhy odpadu môžeme na nich odovzdať.
4. Ak v našej obci / meste nie je zavedený separovaný zber odpadov, buďme iniciátormi a obráťme sa so žiadosťou o jeho zavedenie na obecný / mestský úrad alebo na poslancov miestne príslušného zastupiteľstva. Môžeme si napr. pripraviť petíciu za občanov obce / mesta so žiadosťou o zavedenie separovaného zberu odpadov.
5. Kým nie je zavedený separovaný zber odpadov, môžeme pre odovzdanie vyseparovaných druhov zložiek odpadu využiť aj výkupne druhotných surovín. Pozor ale na výkupcov batérií, ktorí s dodávkami obchádzajú Slovensko a vykúpujú ich priamo od občanov. Nie všetci dodržiavajú zákon a spĺňajú pomere prísne podmienky na nakladanie s takýmto odpadom! Ak sa jedná o nelegálny výkup, tak často napríklad batérie rozbíjajú v prírode, kyselinu vylievajú a v poľných podmienkach vytavujú olovo. Spýtajme sa preto výkupcov, či majú oprávnenie na nakladanie s odpadom, a či majú uzavretú zmluvu s obcou.

Recyklácia

Na Slovensku vyprodukoval každý obyvateľ v roku 2009 približne 322 kg komunálnych odpadov. Z toho len okolo 7,5 % sa recyklovalo alebo skompostovalo, teda na obyvateľa pripadá len približne 24 kg takto zhodnoteného odpadu. Týmto sme na chvoste rebríčka všetkých krajín Európskej únie, spolu s krajinami ako Bulharsko a Rumunsko. Pritom približne 80 % komunálneho odpadu sa dá recyklovať a na takmer všetky bežne zbierané vyseparované odpady sú na Slovensku dostatočné kapacity spracovateľov. Že sa dá recyklovať úspešne dokazujú krajiny ako Nemecko, Rakúsko, Holandsko, ktoré dosiahli viac ako 50 %-nú mieru materiálového zhodnocovania. Vo flámskej časti Belgicka sa triedi a zhodnocuje až okolo 70 % komunálnych odpadov.

Prečo by sme ale mali recyklovať odpad? Dôvodov je niekoľko:

1. **Recykláciou ušetríme energiu**, ktorú by bolo potrebné vynaložiť na výrobu z primárnych surovín. Napríklad recyklácia jednej hliníkovej plechovky ušetrí elektrinu potrebnú na chod počítača alebo TV počas troch hodín. Nasledujúca tabuľka porovnania recyklácie a výroby z primárnych surovín z hľadiska úspory energie len potvrdzuje vysoký environmentálny význam recyklácie:

Materiál	Spotreba el. energie v kWh/t pri výrobe		Úspora
	z primárnych surovín	z druhotných surovín	
Oceľ	4270	1666	61 %
Hliník	65000	2000	97 %
Papier	5700	4200	26 %
Sklo	5000	2860	43 %
Plasty	11900	700	94 %

Zdroj: MPO 2005 [5] Štatistické údaje k 31.12.2004 k Surovinovej politike v oblasti nerašných surovín a ich zdrojov schválené uznesením vlády ČR č. 1311 zo dňa 13.12.1999, Ministerstvo priemyslu a obchodu ČR, Praha 2005

2. **Recykláciou šetríme aj prírodné zdroje**, potrebné na výrobok. Navyše pri výrobe vznikne väčšinou viac odpadu ako výrobok váži, napr. pri výrobe jednej zubnej kefy sa vytvorí až 1,5 kg skrytého odpadu.¹ Preto každý zrecyklovaný kilogram odpadu znamená úsporu väčšieho množstva, surovín, ako samotný výrobok váži. A teda recyklácia znamená menšie kameňolomy, menej ropných tankerov, menej spálenej nafty a menej ekologických problémov a havárií. Samozrejme, aj pri výrobe výrobkov z recyklovaných materiálov dochádza k istému znečisteniu životného prostredia, ale to je podstatne menšie. Napríklad vyseparovaním 110 ton starého papiera a jeho použitím na výrobu nového sa zachráni 1 hektár 80 ročného lesa (1 hektár = 100 m x 100 m). Výroba recyklovaného papiera tiež znižuje znečistenie ovzdušia o 75 %, vody o 35 % a spotrebu energie o 75 % oproti výrobe nového z dreva. Na výrobu nového skla zo starého nepotrebujeme žiaden kremičitý piesok. Na výrobu novej PET fľaše zo starej, nepotrebujeme žiadnu ropu. Recykláciou 1 kg hliníka ušetríme 8 kg hliníkovej rudy.²

Rozoberanie starých chladničiek na recyklačnej linke

3. **Recyklácia má aj sociálny rozmer**. Pri recyklácii vzniká viac pracovných miest ako pri iných spôsoboch nakladania s odpadmi:

Pracovné miesta na spracovanie 1 milióna ton odpadu	
Typ nakladania s odpadmi	Počet pracovných miest
Skládkovanie	40 – 60
Spaľovanie	100 – 290
Kompostovanie	200 – 300
Recyklácia	400 – 590

Zdroj: Renner, J.: Jobs and Sustainable Economy, Worldwatch, In Jobs and the environment, Friends of the Earth.

Aj keď z uvedeného je jasné, že separácia a následná recyklácia odpadu patria k dôležitým spôsobom ako zmierniť dopady nášho konzumného životného štýlu, samé o sebe nestačia. Je to spôsobené najmä tým, že aj pri recyklácii sa spotrebúva veľké množstvo energie, ale ešte viac tým, že sa mnohé suroviny nedajú recyklovať donekonečna, sú tu aj technické obmedzenia. Napríklad papier sa dá zrecyklovať najviac 8 krát (väčšinou menej), potom sú už vlákna také zničené, že sa z nich nedá vyrobiť papier. Preto sa treba popri recyklácii zamerať aj na predchádzanie vzniku odpadov a opätovné používanie. Premýšľajme teda pred tým než veci kúpime, či ich naozaj potrebujeme, či ich nemajú aspoň menej zabalené. Premýšľajme tiež pred vyhodnotením našich vecí, či ich nemôžeme darovať niekomu, kto ich ešte využije. A ak máme záhradu, nezabúdajme ani na kompostovanie. Môžeme tak výrazne znížiť množstvo nášho odpadu.

Martin Valentovič

1 http://ec.europa.eu/clima/sites/campaign/pdf/clean_up_your_act_sk.pdf

2 Údaje pochádzajú od spracovateľov druhotných surovín.

Lavička z recyklovaného plastu

Priatelia Zeme – SPZ na výstave PRO EKO ponúkali poradenstvo odbornej a laickej verejnosti.

Od 3. do 6. mája 2011 sa v Banskej Bystrici uskutočnila najväčšia ekologická výstava na Slovensku - 7. ročník výstavy o recyklácii a zhodnocovaní odpadov PRO EKO. Už tradične sa na výstave zúčastnili aj Priatelia Zeme – SPZ so svojim informačným stánkom, na ktorom ponúkali návštevníkom odborné poradenstvo v oblasti nakladania s komunálnymi odpadmi.

Na upútanie pozornosti slúžili ukážky nádob na triedený zber odpadov do domácností, záhradného kompostéra, drviča konárov a vermikompostéra aj s nasadou dážďoviek, kde mohli návštevníci na živo vidieť ako dážďovky premieňajú biologický odpad na kompost. Informačný stánok dopĺňala aj atraktívne spracovaná panelová výstava vysvetľujúca recykláciu rôznych surovín, potrebu minimalizácie odpadov a triedeného zberu. Pri stánku sa zastavilo vyše 500 ľudí, ktorí prejavovali záujem hlavne o informácie týkajúce sa problematiky triedeného zberu odpadov, správneho kompostovania biologických odpadov, ale aj nelegálnych spôsobov nakladania s odpadmi. Informačný stánok sa uskutočnil aj vďaka finančnej podpore Recyklačného fondu v rámci projektu „Triedenie a recyklácia odpadov - súčasť nášho každodenného života“.

V rámci podujatia PRO EKO pripravili Priatelia Zeme – SPZ konferenciu s názvom „Možnosti ako znížiť náklady na odpadové hospodárstvo v obci“, na ktorej sa zúčastnilo viac ako 120 účastníkov. Na konferencii prebehlo aj slávnostné odovzdanie cien 2. ročníka súťaže o najväčší pokrok v odpadovom hospodárstve s názvom „3Z“ (Znižuj, Znovupoužívaj, Zrecykluj), ktorú organizujú Priatelia Zeme – SPZ.

Priatelia Zeme – SPZ usporiadali konferenciu v Banskej Bystrici

Dňa 5. mája 2011 sa v rámci podujatia PRO EKO konala v Banskej Bystrici konferencia „Možnosti ako znížiť náklady na odpadové hospodárstvo v obci“. Konferencie sa zúčastnilo viac ako 120 ľudí, prevažne zástupcov obcí a miest.

Program otvoril privítaním prítomných predseda Priateľov Zeme – SPZ Martin Valentovič. Po ňom sa začal prvý blok, v rámci ktorého zástupcovia Priateľov Zeme – SPZ predstavili rôzne témy. Začal Branislav Moňok prehľadom rôznych spôsobov znižovania množstva komunálneho odpadu z hľadiska miestnej samosprávy, Jozef Gaál pokračoval témou “ekobazár” ako praxou overeným spôsobom podpory opätovného

používania a znova Branislav Moňok o možnosti šetriť náklady na odpadové hospodárstvo podporou domáceho kompostovania. Prvý blok bol ukončený slávnostným odovzdaním cien súťaže Priateľov Zeme – SPZ o najväčší pokrok v odpadovom hospodárstve s názvom „3Z“ (Znižuj, Znovupoužívaj, Zrecykluj). Z ocenených sa na treťom mieste sa umiestnila obec Palárikovo, na druhom mesto Nová Dubnica a na prvom mesto Dubnica nad Váhom. Obec Palárikovo tiež získala Mimoriadnu cenu za kvalitnú dlhoročnú prácu a mimoriadne výsledky dosiahnuté v odpadovom hospodárstve.

V druhom bloku nasledovali tematické firemné prezentácie. Začal sa prezentáciou o ponuke kompostérov od Niny Ročiakovej zo spoločnosti JRK Waste Management s.r.o., nasledovala informácia o zbere jedlých olejov od Norberta Petráša zo spoločnosti INTA s.r.o., potom informácia o zbere textilu od Lenky Wienerovej z OZ Diakonie Broumov, a nasledovne moderné lisovacie kontajnery predstavil Vojtech Kákoš zo spoločnosti PÖTTINGER STROJE, s.r.o.. Blok ukončil Branislav Moňok, ktorý predstavil ponuku Priateľov Zeme – SPZ na spoluprácu s obcami.

Tretí blok sa venoval možnostiam získania financií na niektoré druhy odpadu. Začal sa príspevkom Juraja Dlhopolčeka, zástupcu Recyklačného fondu, po ňom nasledoval Peter Valent, predstaviteľ kolektívneho systému Envidom zabezpečujúceho zber a recykláciu elektroodpadu. Blok uzavrel predstavením financovania separovaného zberu v obciach Roman Vandák z oprávnenej organizácie ENVI – PAK a.s..

Podľa vyjadrení, ktoré sme získali od účastníkov, väčšina z nich hodnotila konferenciu ako úspešnú a veľmi inšpiratívnu pre ďalšiu ich prácu pri vylepšovaní odpadového hospodárstva v obciach.

Počas štyroch mesiacov Priatelia Zeme - SPZ prednášali pre žiakov stredných a základných škôl

V mesiacoch marec až jún Priatelia Zeme - SPZ oslovili stovky žiakov základných a stredných škôl prostredníctvom prednášok o odpadoch, odpadovom hospodárstve a problémoch s tým súvisiacich. Žiaci sa takisto dozvedeli, ako môžu kompostovať biologický odpad, o možnostiach ako predchádzať vzniku odpadov a o systéme triedeného zberu, ktorý majú zavedený v ich obci / meste.

Žiakov podávané informácie zaujali a často po prednáške nasledovala dlhá diskusia, v niektorých prípadoch aj dlho po skončení vyučovania. Mnohí sa vyjadrili, že problém odpadov sa ich aj priamo dotýka, viacerí vedeli poukázať na problémy s čiernymi skládkami v ich obci, vedeli o škodlivosti spaľovania odpadov. Opäť sa však potvrdilo, že osveta je veľmi dôležitá a verejnosť je potrebné informovať dôslednejšie a opakovane. Mnohí žiaci napríklad nevedeli kde v ich obci sú umiestnené nádoby na triedený zber, aké vytriedené zložky môžu do nádob vhadzovať, alebo vôbec nevedeli o existencii zberného dvora. Preto časť každej prednášky bola venovaná aj prezentácii zavedeného systému triedeného zberu.

Vo viacerých obciach a mestách sa Priatelia Zeme - SPZ stretli aj so zástupcami škôl i samospráv, ktorým poskytli informácie o možnostiach zlepšenia odpadového hospodárstva a dohodli sa na vzájomnej spolupráci.

Prednášky prebiehali v obciach a mestách západného Slovenska: Partizánske, Nová Dubnica, Palárikovo, Dolný Ohaj, Tvrdošovce, Mojzesov, Rastislavice, Jatov, Komjatice, Trenčianske Stankovce, Motešice, Veľké Lovce, Maňa, Veľký Kýr, Michal nad Žitavou a Košeca.

Prednášky sa uskutočnili vďaka projektu „Triedenie a recyklácia odpadu – súčasť nášho každodenného života“, ktorý finančne podporil Recyklačný fond.

Priatelia Zeme - SPZ prednášali v obciach, ktoré aktívne pristúpili k zlepšeniu odpadového hospodárstva

Prednášky a diskusie pre verejnosť iniciovali vo väčšine prípadoch samotné obce. Pozvaní zástupcovia Priateľov Zeme - SPZ podali účastníkom stretnutí množstvo odborných informácií o tom, ako zlepšiť odpadové hospodárstvo v obci, o problematike kompostovania biologicky rozložiteľných odpadov, o tom, ako občania môžu predchádzať vzniku odpadov a prečo nespáľovať odpady v domácnosti. V obciach, kde došlo k zmene systému v triedenom zbere, občanom taktiež vysvetlili podrobnosti o tom, ako majú triediť a snažili sa ich motivovať k vyššej aktivite v tejto oblasti. Občanov podané informácie zaujali, čo potvrdili aj živé diskusie o podaných témach. Priatelia Zeme - SPZ s viacerými obcami pokračujú v plodnej spolupráci. Prednášky sa konali v mesiacoch apríl až jún v Rankovciach, Sedlici, Čadci, Jasenove, Čachticiach, Palárikove a Košeci.

Priatelia Zeme - SPZ sa aktívne zúčastnili dvoch rokovaní pracovných skupín k zákonu o odpadoch

Stretnutia sa konali v Bratislave v mesiacoch marec a jún. Za Priateľov Zeme - SPZ sa na prvom stretnutí zúčastnili Martin Valentovič a Branislav Moňok, ktorí poukázali na nevyhnutnosť dodržiavania záväznej päťstupňovej hierarchie nakladania s odpadmi, slabú podporu triedeného zberu odpadov, chýbajúce opatrenia na predchádzanie vzniku odpadov a požadovali do zákona doplniť chýbajúce témy z legislatívnych návrhov vypracovaných Priateľmi Zeme - SPZ. Druhé stretnutie sa týkalo iba jednej časti zákona – biologicky rozložiteľných odpadov. Zúčastnil sa ho Branislav Moňok. Nieslo sa vo veľmi aktívnej atmosfére, v ktorej sa veľa diskutovalo a vysvetľovalo k danej téme, čoho výsledkom bola dohoda na základných ustanoveniach, ktoré budú súčasťou návrhu nového zákona.

Priatelia Zeme - SPZ sa zúčastnili na dvoch rozporových konaniach k novele zákona o EIA

Na prvé rokovanie, ktoré sa konalo 29. marca 2011, boli Priatelia Zeme - SPZ pozvaní na základe hromadnej pripomienky, ktorú vo februári podporilo viac ako 500 ľudí. Na rokovaní prišlo k dohode na všetkých bodoch pripomienky okrem jednej - prítvrdiť prísnosť posudzovania skládok v procese EIA. Druhé rokovanie sa konalo 24. mája 2011, na úrovni štátneho tajomníka Ministerstva životného prostredia. Na rokovaní prišlo k dohode aj na poslednej pripomienke, keď vznikol kompromisný návrh. Vďaka schváleným pripomienkam sa v budúcnosti výrazným spôsobom uľahčí v obciach zavádzanie triedeného zberu, budovanie zberných dvorov, kompostovnísk a nepriamo aj čerpanie finančných prostriedkov z rôznych fondov. Priatelia Zeme - SPZ sa taktiež s Ministerstvom životného prostredia dohodli na užšej spolupráci pri príprave nového zákona o odpadoch.

Priatelia Zeme - SPZ radili obciam ako zlepšiť odpadové hospodárstvo

Poradenstvo, ktoré zástupcovia Priateľov Zeme - SPZ obciam poskytli, bolo zamerané hlavne na problematiku kompostovania biologicky rozložiteľných odpadov, rozširovania a zefektívňovania triedeného zberu odpadov, nelegálneho spaľovania, ale aj otázok ako riešiť problémy v nakladaní s komunálnymi odpadmi. Po odprezentovaní riešení prebehli aj zaujímavé a podnetné diskusie s účastníkmi stretnutí. Na záver boli dohodnuté konkrétne postupy a formy ďalšej spolupráce. Poradenstvo prebiehalo v mesiacoch február až jún v obciach Halíč, Slovinky, v združení pre separovaný zber Tatiar so sídlom v Pukanci a v obciach Veľký Kýr, Palárikovo a Kmeťovo.

28. 6. 2011: Priatelia Zeme - SPZ prezentovali výsledky dvoch úspešných projektov na konferencii v Bratislave

Na záverečnú konferenciu k ukončeniu prvého programového obdobia Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu (2004 – 2009) pozvala Nadácia Ekopolis tri organizácie k prezentácii svojich projektov. Boli medzi nimi aj Priatelia Zeme – SPZ. Martin Valentovič predstavil účastníkom dva projekty – „Viac recyklácie, menej znečistenia“ a „Od triedenia k minimalizácii odpadu“, ktoré úspešne realizovali v rokoch 2009 a 2010.

24. 6. 2011: Priatelia Zeme - SPZ informovali verejnosť na Ekofeste v Trnave

Pri informačnom stánku bola účastníkom štvrtého benefičného festivalu Ekofest ponúkaná možnosť dozvedieť sa informácie o odpadoch a toxických látkach v našom prostredí. Najväčší záujem bol o informácie: ako predchádzať vzniku odpadu, o recyklácii, o dobrovoľnej skromnosti, ale aj možnosti, ako sa zapojiť do aktivít Priateľov Zeme. Sprievodným podujatím festivalu bolo aj pásmo prednášok a diskusií. Na jednej z nich Branislav Moňok vysvetlil účastníkom, ako každý z nás jednoduchým spôsobom môže prispieť k zníženiu množstva zneškodňovaných odpadov a pomôcť tak životnému prostrediu.

16. 6. 2011: Priatelia Zeme - SPZ sa zúčastnili stretnutia k výrubu v Mestskom parku v Košiciach

Priatelia Zeme - SPZ boli jednou z prizvaných organizácií, ktoré sa zúčastnili stretnutia s námestníkom primátora Košíc Ing. Ladislavom Lazárom k plánovanému výrubu, ktorý sa chystá v rámci projektu revitalizácie Mestského parku. Stretnutie za prítomnosti médií bolo pomerne búrlivé, skončilo bez konkrétnej dohody o ďalšom postupe.

10. 6. 2011: Priatelia Zeme - SPZ ponúkali informácie netradične - návštevníkom obchodného centra

Túto možnosť využili na podujatí s názvom „Pestré mestečko neziskových organizácií“, ktoré sa konalo v obchodnom centre Optima v Košiciach. Podujatie už po tretíkrát organizovala Karpatská Nadácia. Okoloidúci sa dozvedeli informácie o nakladaní s odpadmi, predchádzaní vzniku odpadu, dobrovoľnej skromnosti, preferovaní lokálnych výrobcov a predajcov, čo vytváralo zaujímavý kontrast so samotným miestom konania podujatia, kde akoby išli bokom tieto preferencie. Oslovení návštevníci napriek tomu, alebo možno práve preto reagovali so záujmom a mnohí vyjadrili podporu aktivitám Priateľov Zeme - SPZ.

15. 4. 2011: Priatelia Zeme - SPZ prednášali na zasadnutí ZMOS okresu Ružomberok

Zasadnutie ružomerského Združenia miest a obcí sa konalo v Bešeňovej a Priatelia Zeme – SPZ sa ho zúčastnili ako hostia. Branislav Moňok poskytol účastníkom formou prednášky informácie o legislatíve a možnostiach nakladania s biologicky rozložiteľnými komunálnymi odpadmi. Po prednáške nasledovala zaujímavá diskusia s následnými osobnými konzultáciami.

8. 4. 2011: Priatelia Zeme - SPZ prednášali na celoštátnej konferencii „Recyklácia odpadov 2011“

Branislav Moňok predstavil účastníkom konferencie legislatívu, z toho vyplývajúce možnosti a ekonomické súvislosti týkajúce sa problematiky biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov.

6. 4. 2011: Priatelia Zeme - SPZ vyškolili 14 nových kompostmajstrov

Priatelia Zeme – SPZ v spolupráci s Agentúrou pre regionálny rozvoj Košice usporiadali v obci Budkovce „Školenie kompost majstrov“ v rámci projektu MIKADO. Vyškolených bolo 14 nových pracovníkov z obcí Dúbravka, Slavkovce, Vrbnica, Budkovce, Zemplínske Kopčany a Lastomír. Účastníci sa od školiteľa Branislava Moňoka dozvedeli podrobné informácie o tom, ako viesť efektívne kompostovací proces, ako prevádzkovať obecne kompostovisko, ako viesť prevádzkovú dokumentáciu a pod.

1. 4. 2011: Priatelia Zeme - SPZ prednášali na odbornom seminári v rámci Agrosalónu v Nitre

Seminár bol organizovaný vydavateľstvom Profi Press a bol usporiadaný ako sprievodný program 3. Poľnohospodárskeho veľtrhu Agrosalón Nitra. Branislav Moňok tam odprezentoval prednášku na tému „Kompostovanie – spojme poľnohospodárov a obce“.

1. 4. 2011: Priatelia Zeme - SPZ prednášali na seminári v Lipanoch

Informačný seminár sa uskutočnil v rámci projektu „ZOHT – skvalitnenie a rozšírenie separovaného zberu komunálnych odpadov“ a bol určený pre verejnosť a zástupcov samospráv z členských obcí Združenia obcí Horná Torysa. Martin Valentovič tu prezentoval a diskutoval o prínosoch kompostovania v odpadovom hospodárstve obcí.

17. 3. 2011: Priatelia Zeme - SPZ prezentovali na konferencii úspešné projekty

Konferencia „Zelené šance“ sa konala v Banskej Bystrici. Usporiadala ju Nadácia Ekopolis s cieľom odprezentovať úspešné projekty, ktoré boli financované v rámci Blokoveho grantu EMVO – TUR. Zástupcovia Priateľov Zeme – SPZ boli na konferenciu pozvaní, aby predstavili výsledky dvoch projektov „Viac recyklácie, menej znečistenia“ a „Od triedenia k minimalizácii odpadu“, ktoré úspešne realizovali v rokoch 2009 a 2010.

23. 2. 2011: Priatelia Zeme - SPZ prednášali pre zástupcov škôl v Revúcej

Na seminári s názvom „Odpady a životné prostredie“ pre zástupcov 7 škôl v Revúcej, ktorý organizoval Mestský úrad v Revúcej vystúpil Martin Valentovič s príspevkom, ktorý sa venoval motivácii škôl k zavádzaniu triedeného zberu na školách ale aj jeho následnej realizácii.

Viac krátkych správ z našej práce nájdete na webovej stránke <http://www.priateliazeme.sk/spz/aktivity/z-nasej-prace>

Minimalizujeme v lete

Odpad produkujeme v každom ročnom období, ale predsa si môžeme určiť činnosti, ktorým sa venujeme hlavne v lete: sú to dovolenky, cestovanie, práca okolo domu, v záhrade. Povedzte si, ako pri nich znížiť nepriaznivé dopady na životné prostredie a ako znížiť množstvo odpadu a znečistenia, ktoré môže aj nepriamo pri nich vzniknúť.

Dovolenky, cestovanie

- Predstava dovolenky sa spája skôr s pobytom pri mori, s rôznymi zahraničnými turistickými destináciami. Aj Slovensko však má čo ponúknuť, skúsme porozmýšľať, či už poznáme krásy Slovenska, hory, pôvodné lesy, jaskyne, hrady, jazerá... a možno „objavíme“ niečo zaujímavé v susednej doline, kam sa dostaneme aj na bicykli alebo hromadnou dopravou.
- Prednostne sa premiestňujeme peši, na bicykli, kolobežke, kolieskových korčuliach, prospeje to nielen životnému prostrediu, ale aj nášmu zdraviu. Uprednostňujeme hromadnú autobusovú a vlakovú dopravu pred vlastným autom a cestou lietadlom. Dokonca aj k moru sa môžeme dostať vlakom, je to bezpečnejšie a možno aj pohodlnejšie ako cesta vlastným autom.
- Pokiaľ cestujeme vlastným autom, dbajme na správne hustenie pneumatík - predĺžime ich životnosť a tiež spotrebu paliva až o 10 %. Náplne ako olej, kvapaliny nevymieňajme sami, prenechajme tieto práce odbornému servisu, kde zabezpečia ich ekologickú likvidáciu. Zozbierané náplne nevyliedavajme, odovzdajme ich na zbernom dvore.
- Využívajme ubytovanie v zariadeniach, ktoré sú držiteľom eko-značky "Európsky kvet" či "Environmentálne vhodný produkt". Informácie o držiteľoch týchto eko-značiek nájdeme na <http://www.eco-label.com>.
- Vyhýbajme sa používaniu jednorazového príboru a riadu, v stravovacom zariadení žiadajme jeho nahradenie opakovane použiteľným. Namiesto nápojov z automatov, ktoré sú plnené do jednorazových pohárov, zájdime do zariadenia, v ktorom používajú opakovane použiteľné poháre a riad.
- Pri výbere podniku preferujeme zariadenia s certifikátom „bio“, ktoré ponúkajú jedlá a nápoje v „bio“ kvalite, alebo jedlá pripravené z miestnych polotovarov. Uprednostňujeme produkty spravodlivého obchodu (označenie fair-trade) a bioprodukty, žiadajme ich zaradenie do ponuky.
- Nákom podporujeme rozvoj miestnych komunít. Uprednostňujeme miestne výrobky a drobných predajcov, remeselníkov, v drobných svojráznych obchodíkoch, miestne dopestované plodiny na trhovisku. Vyhnime sa však produktom či suvenírom pripraveným z rastlín a živočíchov, môžu byť chránené. Všímajme si miestne zvyklosti, napr. ako kde nakladajú s odpadom, môžeme sa inšpirovať i niečo nové naučiť.

Okolo domu

- Pri stavbe / prestavbe domu uprednostnime ekologické stavebné hmoty. Znovupoužívajme stavebné materiály, kamenivo, tehly... Zo starej dlažby, obkladačiek môžeme vytvoriť zaujímavú mozaiku, ktorú v hypermarkete ne-nájdeme...
- Opravujme a renovujme pokazené veci ako šaty, topánky, elektroniku alebo nábytok - renovovať, opraviť, dotvoriť sa dá takmer všetko, objavme čaro starých vecí, ktorým môžeme vdýchnuť nový život. Požiadajme zručného remeselníka, aby nám pomohol s opravou.
- Snažme sa nájsť výrobkom, ktoré sa už nedajú ďalej používať, nové využitie. Veci, ktoré už nepotrebuje / nepoužívame, ponúknime na využitie iným - rodine, kamarátom, charite, bazáru alebo aj sociálne slabším postaveným spoluobčanom...
- Pokiaľ potrebujeme materiály na opravu pokazených vecí, nábytku, navštívme zberný dvor, šrotovisko, opýtajme sa známych...
- Pri maľovaní uprednostnime vodou riediteľné farby pred syntetickými, látky prírodného pôvodu, včelí vosk alebo prírodný olej namiesto syntetického laku na drevo...

V záhrade

- Snažme sa dopestovať vlastné ovocie a zeleninu, ekologickým spôsobom, osvojme si princípy organického pestovania. Nepoužívajme agresívne prostriedky, syntetické hnojivá, postreky, pesticídy, herbicídy, jedy...
- Dopestované plodiny, ktoré už nedokážeme využiť čerstvé, sušme a zavárajme. Pri sušení využime teplé letné počasie, nakrájané plodiny uložíme do prítmia pôjdu pod rozpaľenú strechu.
- Kompostujme si všetok bioodpad, ktorý vzniká v záhrade a v domácnosti svojpomocne. Kompost je kvalitným hnojivom do našej záhradky alebo na izbové kvety. Viac o správnom postupe kompostovania, o tom ako kompostovať, čo sa kompostovať dá a čo nie - nájdete na našej webovej stránke.
- Nespaľujme odpady, pri pálení odpadu môžu vzniknúť zdravie škodlivé látky, napr. dioxíny... Domáce spaľovanie je zakázané zákonom o odpadoch.

Ďalšie tipy ako predchádzať vzniku odpadu nájdete na našej webovej stránke
<http://www.priateliazeme.sk/spz/ekoporadna>

Nedávno som bola na výlete a išli sme okolo oficiálnej skládky odpadov. Tá neuveriteľná kopa odpadov strašne zápachala a vyzerala vcelku hroziivo. A pritom ešte pred tromi rokmi na tom mieste bola pekná lúka?! Čo môžem urobiť, aby som tam i ja neprispievala svojim odpadom?

Na Slovensku sa v roku 2009 vyprodukovalo spolu približne 1,75 milióna ton komunálnych odpadov, čo na 1 obyvateľa predstavuje priemerne 322 kg. Až 81,8 % odpadu sa skládalo práve na skládkach odpadov. Len 7,4 % komunálnych odpadov sa recyklovalo a kompostovalo. Sme teda „krajinou skládkovania odpadu“. Skládkovaním dochádza k znečisťovaniu životného prostredia, záberu pôdy a vzniku nebezpečných látok pre život. Nenávratne sa ničia prírodné zdroje, rastlinné a živočíšne druhy a prirodzené životné prostredie.

Najpriateľnejšou cestou pre ochranu životného prostredia i zdravia ľudí je odpad nevyprodukovať. Každý z nás je zodpovedný za vznik odpadu v našej domácnosti. Preto je najlepšie začať od seba a nájsť spôsoby, ako vzniku odpadu predchádzať.

Tu sú niektoré základné tipy „ako na to“, ktoré vychádzajú priamo z mojich skúseností a postrehov:

- Keď ideme nakupovať do obchodu, tak kupujeme len veci, ktoré skutočne potrebujeme a sú trvácne a kvalitné. Vždy si zoberieme dostatočné množstvo vlastných textilných tašiek a vrecká na drobnosti. Snažíme sa uprednostniť nákup bez obalov. Zeleninu a ovocie kupujeme vždy nezabalené.

- Vyhýbame sa jednorazovým veciam. Napríklad vôbec nepoužívame jednorazové batérie, žiletky, nepijeme nápoje v jednorazových pohároch, nejeme v prevádzkach s jednorazovým riadom, neberieme si jednorazové tašky...
 - Ak niečo potrebujeme na krátkodobé použitie, tak si to najprv skúsime požičať.
 - Veci, ktoré už nepotrebujeme a ktoré nepoužívame, ponúkame na využitie iným.
 - Kupujeme väčšie balenia a koncentráty. Väčšinou je to lacnejšie, ale čo je dôležitejšie na mernú jednotku tovaru sa takto vyprodukuje menej odpadov z obalov.
 - Pijeme vodu z vodovodu. Keď máme chuť na minerálku, ideme si ju nabráť priamo k prameňu. Ak máme chuť na ochutenú vodu, použijeme domáci sirup.
 - Snažíme sa veci robiť sami. Pestujeme a zavárame si ovocie a zeleninu, zbierame a sušíme si huby, zbierame si byliny na čaj, šijeme a prešívame si oblečenie, pokiaľ to naša zručnosť dovolí, tak si opravujeme aj nábytok a elektroniku.
 - Kompostujeme si všetky naše biologické odpady.
 - Nekupujeme všetko, čo ponúka reklama. Snažíme sa sami rozhodovať o našich životných potrebách a nenechávame o tom rozhodovať reklamné agentúry a firmy vyrábajúce rôzne produkty.
 - Odpady, ktoré vyprodukuje, triedime a dávame ich na recykláciu. Robíme tak všade, nielen v mieste nášho trvalého bydliska.
- Prajem Vám veľa radosti na Vašej „ceste k nulovému odpadu“.

Lenka Beznáková

Priateľov Zeme - SPZ finančne podporili:

RECYKLAČNÝ FOND

PROJEKT „TRIEDENIE A RECYKLÁCIA ODPADU - SÚČASŤ NÁŠHO KAŽDODENNÉHO ŽIVOTA“ FINANČNE PODPORIL RECYKLAČNÝ FOND.

PROJEKT „PRIMA - KLÍMA - ŽIVOTNÝ ŠTÝL“ JE SPOLUFINANCOVANÝ Z DBU.

PROJEKT „WASTE PREVENTION - NECESSARY STEP TOWARD SUSTAINABLE V4 REGION“ FINANČNE PODPORIL INTERNATIONAL VISEGRAD FUND.

Pri realizácii aktivít Priateľov Zeme - SPZ pomohli:

Ján Vozár, Juraj Florek, Zdenka Kittová, Jonathan Gresty, Mirka Nikovičová, Janka Kropková, Matej Šculiak, Veronika Selecká, Miroslav Chudej, Lucia Tóthová, Peter Norulák, Stanislav Tomek, Andrea Uherková, Lenka Rusnáková, Maja Potočnáková, Ladislav Bíro, Marcel Antal, Maroš Ambróz, Silvia Augustínová, Miroslav Maršala, Martina Maczalová, Dominika Zavadíliková, Rozália Orosová a ďalší...

Ďakujeme Vám